

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 101)

Uluslararası Çalışma Normları Uygulanmasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/267)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K.Gn. Md. 07/196-1311/06490

16.12.1991

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 78 inci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulu'nca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K.Gn.Md. 07/ 101-2269/02742

1.6.1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 18.5.1989 tarihinde kararlaştırılan "Uluslararası Çalışma Normları Uygulanmasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

ULUSLARARASI ÇALIŞMA NORMLARI UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİNDE ÜÇLÜ DANIŞMA HAKKINDA 144 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASINA DAİR KANUN TASARISI GEREKÇESİ

Uluslararası Çalışma Normları uygulamasının geliştirilmesinde Üçlü Danışma konulu 144 sayılı Sözleşme, Cenevre'de yapılan 61. nci Uluslararası Çalışma Konferansında 21 Haziran 1976 tarihinde kabul edilmiş, 1 Ocak 1988 tarihine kadar 43 üye ülke tarafından onaylanmış bulunmaktadır.

Sözleşme, Uluslararası Çalışma Teşkilatının (UÇT) faaliyetleri ile ilgili hususlarda işverenleri ve çalışanları temsil eden kuruluşlarla, Hükümet arasında etkili bir üçlü danışma prosedürünün tesisini öngörmektedir. Sözleşmedeki temsili kuruluşlar terimi, sendikal özgürlük hakkından yararlanan işverenleri ve çalışanları en fazla temsil yeteneğini haiz kuruluşları ifade etmektedir. Anayasamızın 51 nci maddesi sendikal hakları işçiler ve işverenler bakımından düzenlenmiş olduğundan Ülkemizde Sözleşme kapsamına işveren ve işçilerin temsili organları girmektedir.

Üyesi bulunduğumuz UÇT'nın her yıl yapılan konferansları ile bölgesel ve teknik toplantılarına Hükümet temsilcilerinin yanısıra Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasası uyarınca işçi ve işveren temsilcilerimiz düzenli olarak katılmaktadırlar.

Sözleşme, üçlü danışma prosedürünün ulusal uygulamaya göre tesisine imkân vermekte, danışma prosedürü sırasında bağlayıcı nitelikli bir karar alınmasını gerektiren herhangi bir hüküm ihtiva etmemektedir.

Sözleşmenin 5 inci maddesinde öngörülen hususlardaki danışma prosedürü esasen Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasası uyarınca üye ülkelerin yerine getirmeleri gerekli yükümlülükler arasında bulunmaktadır. Bu nedenle Teşkilat Anayasasının 19 uncu maddesinde öngörülen sözleşme ve tavsiyeleri yasama organının bilgisine sunmak üzere hazırlanan raporlarla, 22 nci madde uyarınca Uluslararası Çalışma Teşkilatına gönderilen onaylanmış sözleşmelerin uygulama raporlarına birer örneği işçi ve işverenlerin temsili organlarına gönderilmekte; Uluslararası Çalışma Konferansının gündemindeki konularla ilgili soru formları ile müzakere edilecek tasarılarla ilişkin Hükümetin cevap ve yorumları konusunda görüşleri alınarak uluslararası Çalışma Teşkilatına bildirilmektedir.

Çalışma hayatını düzenleyen yasalarımızın hazırlanması sırasında dahi gerçekleştirilen işçi, işveren ve hükümet diyalogu, ülkemizde öteden beri süregelen bir teamül haline gelmiştir.

Yapılan incelemeler çerçevesinde Sözleşmenin öngördüğü danışma prosedürünün ülkemizde esasen mevcut olduğu; çalışma mevzuatımızda, öngörülen prosedürü engelleyici bir hüküm bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Sözleşmenin ülkemiz tarafından onaylanmasının uygun ve yararlı olacağı düşünülmektedir.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu

Esas Na. : 1/267

Karar No. : 5

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca Komisyonumuza havale edilen, "Uluslararası Çalışma Normları Uygulanmasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun; 6.2.1992 tarihli 4 üncü birleşiminde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Mehmet Moğultay, Dışişleri ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları temsilcilerinin de katılımıyla görüşülmüştür.

Sözleşme, Uluslararası Çalışma Teşkilatının faaliyetleri ile ilgili hususlarda işverenleri ve çalışanları temsil eden kuruluşlarla, hükümet arasında etkili bir üçlü danışma prosedürünün tesisini öngörmektedir.

Anayasamızın 51 inci maddesi sendikal hakları işçiler ve işverenler bakımından düzenlenmiş olduğundan ülkemizde sözleşme kapsamına işveren ve işçilerin temsili organları girmekte; sözleşmenin öngördüğü danışma prosedürü esasen mevcut bulunmaktadır. Çalışma mevzuatımızda öngörülen prosedürü engelleyici bir hükmün de yer almadığı gözönünde tutularak sözleşmenin ülkemiz tarafından onaylanması uygun bulunmuş ve maddeler aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü
<i>Ahmet Küçükkel</i>	<i>İsmet Attila</i>
Elazığ	Afyon
Kâtip	Üye
<i>Süleyman Hatinoğlu</i>	<i>H. İbrahim Özsoy</i>
Artvin	Afyon
Üye	Üye
<i>Mustafa Zeydan</i>	<i>Ali Su</i>
Hakkâri	İçel
Üye	Üye
<i>R. Ercüment Konukman</i>	<i>Emin Kul</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>M. Kâzım Dinç</i>	<i>Muzaffer Arıkan</i>
Kocaeli	Mardin
Üye	Üye
<i>M. Emin Sever</i>	<i>İbrahim Arısoy</i>
Muş	Niğde
Üye	Üye
<i>Cemal Alişan</i>	<i>A. Fevzi İnceöz</i>
Samsun	Tokat
Üye	Üye
<i>Kemalettin Göktas</i>	<i>Fahri Gündüz</i>
Trabzon	Uşak

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/267

Karar Na. 19

15.5.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 6.5.1992 Tarihli 7 nci Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Uluslararası Çalışma Teşkilatının faaliyetleri ile ilgili hususlarda işverenleri ve çalışanları temsil eden kuruluşlarla Hükümet arasında etkili bir üçlü danışma prosedürünün tesisini ön-gören Sözleşme Komisyonumuzca da uygun görülerek Tasarı, aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Ali Dinçer
Ankara
Sözcü
Atilla Mutman
İzmir
Üye
Tunç Bilget
Aydın
Üye
Hüsamettin Örüç
Bursa
Üye
Nurhan Tekinel
Kastamonu
Üye
Mustafa Doğan
Gaziantep

Başkanvekili
Fethi Akkoç
Bursa
Kâtip
Abdullatif Şener
Sivas
Üye
Kâmran İnan
Bitlis
İmzada Bulunamadı
Üye
İsmail Coşar
Çankırı
Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli
Üye
Halil Başol
Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Uluslararası Çalışma Teşkilatının 61 inci Genel Konferansı tarafından 21 Haziran 1976 tarihinde kabul edilen Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi'nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>T. Özal</i> Başbakan	
Devlet Bakanı ve Başb. Yrd. Y.	Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i>	<i>K. İnan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Çelebi</i>	<i>M. Yazar</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Özarlan</i>	<i>İ. Özarlan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>E. Konukman</i>	<i>İ. Aşkın</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>M. Oltan Sungurlu</i>	<i>İ. S. Giray</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>A. Aksu</i>	<i>A. M. Yılmaz</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>E. Pakdemirli</i>	<i>A. Akyol</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı	Sağlık Bakanı
<i>C. Altınkaya</i>	<i>H. Şuğın</i>
Ulaştırma Bakanı	Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
<i>C. Tuncer</i>	<i>L. Kayalar</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı V.
<i>İ. Aykut</i>	<i>İ. Aşkın</i>
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Kültür Bakanı
<i>F. Kurt</i>	<i>N. K. Zeybek</i>
Turizm Bakanı	
<i>İ. Aküzüm</i>	

SAGLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Haklarında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Haklarında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

SÖZLEŞME NO : 144

ULUSLARARASI ÇALIŞMA NORMLARININ UYGULANMASININ GELİŞTİRİLMESİ
İÇİN ÜÇLÜ DANIŞMALAR HAKKINDA SÖZLEŞME

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu'nca Cenevre'de toplanan ve 2 Haziran 1976 tarihinde altmışbirinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, işveren ve işçilerin serbest ve bağımsız teşkilatlar kurma haklarını teyid eden ve ulusal düzeyde resmi makamları ile işveren ve işçi kuruluşları arasında etkili danışmaların teşviki için önlemler alınmasını öngören, özellikle Dernek Kurma Hürriyeti ve Teşkilatlanma Hakkının Korunması hakkındaki 1948 tarihli Sözleşme, Teşkilatlanma ve Toplu Pazarlık Hakkına dair 1949 tarihli Sözleşme, 1960 tarihli (Sinai ve Ulusal Düzeyde) İstişare Tavsiye Kararı olmak üzere, mevcut Uluslararası Çalışma Sözleşmeleri ve Tavsiyelerinin hükümleri yanında, bunlara etkinlik kazandırmak üzere işveren ve işçi teşkilatlarının danışmalarda bulunmalarını (öngören) çok sayıda Uluslararası Çalışma Sözleşmesi ve Tavsiyelerinin hükümlerini hatırlatarak, ve

Toplantı Gündeminin, "Uluslararası Çalışma Standartlarının uygulanmasını geliştirmek üzere üçlü mekanizma oluşturulması" başlığını taşıyan dördüncü maddesini gözönüne alarak ve Milletlerarası çalışma standartlarının uygulanmasını geliştirmek üzere üçlü danışmalar hakkında bazı önerilerin kabulüne karar vererek,

Bu önerilerin Milletlerarası bir sözleşme oluşturacağını kararlaştırarak,

Bindokuzyüzyetmişaltı yılının Haziran ayının yirmibirinci günü Üçlü Danışma (Uluslararası Çalışma Standartları) Sözleşmesi 1976 olarak adlandırılabilir aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

Bu Sözleşme'de "temsilci kuruluşlar" tabiri, teşkilatlanma özgürlüğü haklarından yararlanan en fazla temsil niteliğini haiz işçi ve işveren kuruluşlarını ifade eder.

Madde 2

1. İşbu Sözleşmeyi onaylayan Uluslararası Çalışma Teşkilatının her üyesi 5 nci Madde 1 nci fıkrada belirtilen Uluslararası Çalışma Teşkilatının faaliyetlerine ilişkin hükümet, işveren ve işçi temsilcileri arasında etkin danışmayı gerçekleştirmeyi sağlayacak usülleri işletmeyi taahhüt eder.

2. Bu maddenin 1 nci paragrafında öngörülen usüllerin şekli ve muhtevası, temsile yetkili kuruluşların mevcut olması ve bu usüllerin oluşturulmamış bulunması halinde, her ülkede bu kuruluşlara danışılarak, ulusal uygulamaya uygun şekilde tesbit edilir.

Madde 3

1. Bu Sözleşmede getirilen usüllerin amaçları açısından işçi ve işveren temsilcileri, temsile yetkili kuruluşların mevcut olmaları halinde, bunlar tarafından serbestçe seçileceklerdir.

2. İşçi ve işverenler, danışmaların yapılacağı herhangi bir organda eşit sayıda temsil edilecektir.

Madde 4

1. Yetkili makam bu Sözleşmede getirilen usüllerin idari yönden desteklenmesi sorumluluğunu üstlenir.

2. Yetkili makam ile, şayet mevcut ise, temsile yetkili kuruluşlar arasında, bu usuller konusunda gerekebilecek eğitimin finansmanı için düzenlemeler yapılacaktır.

Madde 5

1. Bu Sözleşmenin amacına göre üzerinde danışma yapılacak hususlar şunlardır :
  - a) Uluslararası Çalışma Konferansı gündeminde yer alan konulara ilişkin sualnamelere verilen hükümet cevapları ile konferansta tartışılacak öneri metinleri üzerindeki hükümet görüşleri,
  - b) Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 19 ncu maddesine göre Sözleşme ve Tavsiyeler sunulmasına ilişkin olarak yetkili makam veya makamlara yapılacak teklifler,
  - c) Onaylanmamış Sözleşmelerle uygulanmaya geçirilmemiş tavsiyelerin, yerine göre uygulanmalarını, onaylanmalarını hızlandırabilecek tedbirleri değerlendirmek üzere, uygun aralıklarla gözden geçirilmeleri,
  - d) Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 22 nci maddesine göre Uluslararası Çalışma Bürosuna verilen raporlardan çıkan sorunlar,
  - e) Onaylanmış Sözleşmelerin feshine ilişkin öneriler.
2. Bu maddenin 1 nci fıkrasında atıf yapılan konuların yeterli ölçüde değerlendirilebilmelerini sağlamak açısından, danışmalar, anlaşma ile tespit edilmiş uygun aralıklarla, ancak yılda bir kereden az olmamak üzere yapılacaktır.

Madde 6

Mevcut olmaları halinde, temsile yetkili kuruluşlarla istişare sonucunda uygun görüldüğü takdirde, yetkili makam, bu Sözleşme ile getirilen hususların işleyişi konusunda yıllık bir rapor hazırlayacaktır.

Madde 7

Bu Sözleşme'nin onay belgeleri tescil edilmek üzere Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilecektir.

Madde 8

- 1) Bu Sözleşme, Uluslararası Çalışma Teşkilatı üyelerinden sadece onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olanları bağlayacaktır.
- 2) Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil tarihinden oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.
- 3) Daha sonra, işbu Sözleşme, onaylayan her üye için, onay belgelerinin tescil tarihinden oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 9

1. Bu Sözleşme'yi onaylamış olan bir üye, Sözleşme'nin ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne göndereceği ve onun tarafından tescil edilecek bir bildirim ile sözleşmeyi feshedebilir. Fesih, tescil tarihinin üzerinden bir yıl geçmeden muteber olmaz.
2. Bu Sözleşme'yi onaylamış bulunan ve önceki fıkrada belirtilen on yıllık devrenin sonundan itibaren bir yıl içinde bu Madde gereğince feshetmek hakkını kullanmamış her üye,

yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşme'yi, her on yıllık devrenin sona ermesinden sonra bu maddede derpiş edilen hükümlere göre feshedebilecektir.

Madde 10

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onay ve fesihlerin tescil işlerini Milletlerarası Çalışma Teşkilatı'nın bütün üyelerine bildirecektir.

Madde 11

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, önceki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu onay ve fesih işlemlerine dair bilgilerin tamamını Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 12

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü hallerde, bu Sözleşme'nin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşme'nin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

Madde 13

1. Genel Konferansın, bu Sözleşme'nin tamamını veya bir kısmını değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme'de aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde,

a) Değişiklik getiren yeni Sözleşme'nin bir üye tarafından onaylanması, bu yeni Sözleşme'nin yürürlüğe girmiş olması kaydıyla, yukarıdaki madde hükümleri gözönünde tutulmaksızın, işbu Sözleşme'nin derhal feshi neticesini doğuracaktır.

b) Değişiklik getiren yeni Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, işbu Sözleşme üye ülkelerin onayına artık açık tutulmayacaktır.

2. İşbu Sözleşme'yi onaylamış bulunan ve değişiklik getiren Sözleşme'yi onaylamayacak olan üye ülkeler açısından işbu Sözleşme aynı muhteva ve biçimde yürürlükte kalacaktır.

Madde 14

Bu Sözleşme'nin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

